

Arkivnr: 2018/293-1
Saksbehandlar: Heidi Bjønnes Larsen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		01.02.2018

Innspel frå Hordaland fylkeskommune til jordbruksforhandlingane 2018

Samandrag

Klimatilpassing, grønt skifte og bioøkonomi bør vere sentrale tema for jordbruksforhandlingane i 2018. Det grøne skiftet står for døra og landbruket skal vere ein del av løysinga. Landbruk er ei stadbunden næring. Det grøne skiftet må vere å effektivt utnytte sine lokale ressursar. Bonden sin kunnskap og kompetanse må nyttast som ein del av dei lokale ressursane. Klima på vestlandet blir våtare. Landbruket på Vestlandet lir under stadig auka nedbør. Det bør skipast eit program for klimatilpassing på vestlandet. Hordaland er eit grasfylke med gode utmarksbeiter og godt grunnlag for mjølk- og kjøttproduksjon. God arealpleie og drenering er nødvendig for å sikre gode grovfôravlingar.

Mangfald og kombinasjonsbruk gjer eit meir robust landbruk fordi ein spreier risikoen på fleire produksjonar. Hordaland fylkeskommune meiner at landbrukspolitikken i Noreg må tilpassast regionale forhold, ressursgrunnlag, bruksstruktur, topografi og avstandar. For å komme i mål med lausdriftskravet 2034 utan at vi mistar drift av små og mellomstore gardar treng vi tilstrekkelig med investeringsmidlar.

Hordaland er det største fruktfylke i Norge. Marknaden etterspør meir frukt enn regionen klarer å produsere. Siderprodusentane i Hardanger aukar i talet. Det siste året har Vinmonopolet auka salet av handverkssider med 75 prosent. Det er ein ny giv innan fruktnæringa der det mellom anna blir skifta ut til nye sortar. Det er viktig å sikre tilstrekkeleg med investeringsmidlar i ei tid med auka satsing.

Store volum skog hausteklart i Hordaland. Nyplanting kan sikre at Vestlandsskogen blir ein varig ressurs. Utbygging av skogsvegar og tømmerkaier er ein føresetnad for å ta ut skogen. I tillegg må det leggest til rette for meir innovasjon og verdiskaping i verdikjedar knytt til tre.

Det er viktig å sikre rekruttering av nye bønder. Nytenking, ny teknologi, FoU, meir innovasjon og kunnskaps- og kompetanseheving må til for å styrkje landbruket både i forhold til rekruttering, klimatilpassing, bidrag til det grøne skifte og konkurransekraft.

Økonomi: Ingen verkand

Klima: Matproduksjon innebere klimautslepp

Folkehelse: Ei berekraftig landbruksnæring er positiv for folkehelse

Regional planstrategi: Ei berekraftig landbruksnæring er i tråd med Regional planstrategi

Forslag til vedtak

1. Fylkesutvalet anbefaler at det blir satsa på kunnskap, kompetanse og andre tiltak som styrker rekrutteringa til landbruket.
2. Fylkesutvalet meiner at verkemidlane i landbrukspolitikken må vere tilpassa ulikt ressursgrunnlag og regionale forskjellar for å sikre drift i heile landet.
3. Fylkesutvalet anbefaler at det blir etablert eit Program for klimatilpassing for landbruket på Vestlandet og at dreneringstilskot blir tilpassa etter regionale forhold.
4. Fylkesutvalet anbefaler at det blir satsa på eit nasjonalt utviklingsprogram for frukt- og bær dyrking som legg særleg vekt på auka kompetanse, endringar i klima, nye dyrkingsteknikkar og auke i økologiske produksjonar.
5. Fylkesutvalet anbefaler at ein større del av avtalemidlane og investeringsmidlane vert forvalta regionalt, for å målrette dei betre.
6. Fylkesutvalet meiner at rammene for nyinvestering i landbruket må ta høgde for regionale skilnader i bruksstruktur, topografi og klima og at investeringsmidlane vert forvalta regionalt.
7. Fylkesutvalet meiner at det bør leggjast til rette for auka berekraftig avverking og uttak av biomasse frå skog og auke i grad av vidareforedling nasjonalt og lokalt.
8. Fylkesutvalet anbefaler å vidareutvikle bygdenæringane i Hordaland gjennom nyskaping og innovasjon.
9. Fylkesutvalet meiner det er trong for forskning som er tilpassa regionale forhold og at regionane difor bør få tilgang til forskingsmidlane som avsettas gjennom jordbruksavtalen.
10. Fylkesutvalet meiner FoU knytt til grønne skifte og bioøkonomi bør intensiverast og at det bør leggjast til rette for meir samarbeid på tvers av bransje og sektorar.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 10.01.2018

BAKGRUNN

Landbruks- og matdepartementet inviterte i brev av 04.01.2017 Hordaland fylkeskommune til å kome med innspel til jordbruksforhandlingane 2018. Kvart år forhandlar Bondelaget og Norsk Bonde- og Småbrukar med staten om rammevilkåra for landbruket. Dei to bondeorganisasjonane opptre på vegne av alle norske bønder, og alle bønder får ta del i ordninga som blir avtalt. Jordbruksforhandlingane er regulert gjennom hovudavtalen for jordbruket. Fylkeskommunane fekk gjennom forvaltingsreforma 2010 eit større ansvar for landbruk. I dette ligg det mellom anna at fylkeskommunen skal gje uttale til jordbruksforhandlingane. Hordaland fylkeskommune har invitert Hordaland Bondelag, Hordaland Bonde- og Småbrukarlag, Innovasjon Norge og Fylkesmannen si landbruksavdeling med i prosessen for å utarbeide innspel til jordbruksforhandlingane 2018.

Styrker og utfordringar for landbruket i Hordaland

Landbruket i Hordaland har både styrker og utfordringar. Eit våtare klima er ei dei største utfordringane. Hordaland er eit fruktfylke som har stor kompetanse på frukt dyrking og gode avlingar. Året 2017 hadde ein kald og våt sumar, men ein varm vår og haust gav likevel gode fruktavlingar. Grovfôr og mjølk er dei viktigaste produksjonane i fylket. Nedbørsrekordar sommaren 2017 gav fleire dårlege grasavlingar. Fylkesmannen har motteke mellom 70 og 80 søknadar om erstatning for tap av grasavlingar. Nokre bønder har måtte slakta fleire dyr enn planlagt fordi dei mangla for etter den våte sumaren. Forholda ligg godt til rette for sauehold i fylket, med store fjellområder og lite rovdyr. Beitedyr vedlikehald kulturlandsskapet til glede for fastbuande og turistar. Hordalandslandbruket er kjenneteikna av mange små jordbruksbedrifter og skogeigedomar, sjølv om det har vore ei strukturending mot færre og større bruk dei siste åra. For jordbruket i Hordaland med fjordar, ferjer og småbruk, er det viktig at potten for fraktutjamning blir fylt på. Både i Bergensregionen og rundt regionalsentera i distrikta står jordbruksland i fare for å bli nedbygd. Jordbruk er ei stadbunden næring og jordvern er særskilt viktig for å sikre matproduksjon. Ein stor by som Bergen gjer og ein god marknad for lokale matprodukt. I 2015 blei Bergen medlem av UNESCO Creative City Network som gastronomiby. Her ligg det mange muligheter for landbruket i heile Hordaland.

TILTAK SOM MÅ PRIORITERAS I JORDBRUKSFORHANDLINGANE

Klima, grønt skifte og bioøkonomi

Klima utfordringane krev omstilling til eit samfunn kor vekst og utvikling skjer innafor naturen si tole grense. Grønt skifte er omlegginga frå ein fossilt driven økonomi, til eit grøntare og meir klimavenleg system. Eit slikt skifte byr på nye moglegheiter for verdiskaping. Bioøkonomi er ein del av det grønne skiftet. Bioøkonomi er eit omgrep som kan forståast på fleire måtar. Ei forståing av omgrepet er at bioøkonomi er ein bærekraftig, effektiv og lønnsam produksjon, uttak og utnytting av fornybare biologiske ressursar til mat, fôr, ingrediensar, helseprodukt, energi, materialar, kjemikaliar, papir, tekstiler og andre produkt¹. Bruk av teknologiar som bioteknologi, nanoteknologi og IKT er i tillegg til konvensjonelle disiplinane som kjemi, sentralt for utviklinga innanfor ein moderne bioøkonomi². Kunnskap om fotosyntese, planter, fisk, dyr og anna liv og vekst både i hav og på land er noko av det vi treng for å lykkast med bioøkonomien. Skal Norge som nasjon og Hordaland som region være førebudd på det grønne skifte, nytte moglegheitene som ligg i bioøkonomien og produsere mat, må vi ha tilstrekkeleg kunnskap og kompetanse innanfor biologiske produksjonar og tilhørande fagfelt. Vi treng forskarar, lærarar, veterinær med kompetanse på produksjonsdyr og bønder for å nemne nokon.

Klima utfordringane er globale, men mange av løysningane må kome lokalt. Samfunnet må bytte fossil energi med fornybar energi. Grønt skifte må skje ut frå areala og ressursane ein har til rådighet. Garden og bonden er ein ressurs. Ikkje berre knytt til mat, men og til energi og andre innovasjonar. Norge har satt mål om å bli klimanøytral innan 2050. Produksjon av mat blir truleg ikkje klimanøytralt. Landbruket skal vere

¹ Kjente ressursar – uante muligheter Regjeringens bioøkonomistrategi (2016)

² Kjente ressursar – uante muligheter Regjeringens bioøkonomistrategi (2016)

fossilfrie i 2030 og ynskjer å bidra til å redusera CO2 fotavtrykket så mykje som råd er innanfor matproduksjon. Auka tilgang til risikokapital er sentralt for å maksimere teknologidreven verdiskaping i landbruket.

Klima endrar seg og blir varmare og våtare. Landbruket må tilpasse seg desse endringane. Varmare klima kan opne for nye produksjonar i Norge. Førebels ser vi resultat av eit våtare klima. Våtare klima gjer jorda meir sårbar for jordpakking og erosjon. Dreneringstilstanden verkar sterkt inn på arealproduktiviteten. Vedlikehald av jordkapitalen har vore for lite vektlagt over tid, og det er eit etterslep som må takast att³. Det er trong for lette og fleksible maskinar og meir midlar til drenering og jordbearbeiding. Det bør opprettast eit program for klimatilpassing for landbruket på Vestlandet. Programmet bør mellom anna ha midlar til investering i jordbearbeiding og drenering, forskning på klimatilpassing for landbruket, kunnskapsoppdatering for bønder om korleis sikre god agronomi i eit våtare klima. Tilskotsordninga for drenering blei endra i positiv retning i 2017, likevel gjer forholda i Hordaland at det er trong for ei auke i potten med dreneringsmidlar.

Skogen og bruk av tre i bygningar bind Co2. Forsking og innovasjon kan legge til rette for at karbon frå skog delvis erstattar hydrokarbon frå olje og gass. Avfall i frå skog- og trenæring kan nyttast til biogass og biodiesel. Vernskog er viktig. Vernskog er eit omgrep for strategisk planting av tenelege artar på rett plass kan og bidra til å binde jord og hindre ras og flom.

Kompetanse, rekruttering og generasjonsskifte

For å sikre rekruttering av ungdomen må garden sikre eit godt inntektsgrunnlag. Den må vere ein arbeidsplass med ny teknologi, som har godt arbeidsmiljø og som gjev rom for ferie og fritid. For å auke inntening og lønnsemd må ein optimalisere drifta, då er det avgjerande at bøndene er oppdaterte og har brei og god kompetanse. Dei fleste som tek over familiegarden eller går inn i jordbruket gjer det i vaksen alder. Mange av dei har anna utdanning frå før. Rett kompetanse er viktig for å drive garden miljøvennlig og lønsamt. Det vil påverke landbruket sitt omdømme og attraktivitet positivt om landbruket blir assosiert med høgt kunnskapsnivå og gode moglegheiter for kompetanseutvikling⁴.

Det må satsast endå sterkare på å rekruttere ungdom til naturbruk utdanning, spesielt produksjonsretta linjer som agronom og gartner. Det er positivt at det er satt av midlar til ei nasjonal ordning for voksen agronom. Det er trong for ei tilsvarende ordning for gartnarnæringa.

Ungt entreprenørskap og Landbruks og matdepartementet samarbeider i dag om Gastronomiprisen som delast til kreativ ungdom med nye matprodukt. Ungt entreprenørskap bør i endå større grad inkluderast inn i landbruksutdanning.

Generasjonsskifte er ein kritisk faktor for mange gardsbruk og det er mange utfordringar knytt til å sikra rekruttering. Den framtidige bonden er ikkje nødvendigvis oppvaksen på garden eller i lokalmiljøet. Lettare omsetning av småbruk kan få inn ressurspersonar som styrker busetting og bidrar til å skape nye næringer knytt til landbruket.

Grovfôr og Mjøl/Storfe

God lønsemnd i mjølke- og storfekjøttproduksjonen vert oftast oppnådd når driftseiningane produserer mykje grovfôr av god kvalitet. Auke i produksjon av mjølke og kjøtt heng tett saman med kostandseffektiv grovfôrproduksjon med god kvalitet og høg arealproduktivitet. Føresetnadene for jordbruksdrift varierer både mellom og innanfor regionar i Noreg. For landbruket i Hordaland sin del er det viktig å behalde produksjonsfordelinga mellom landsdelane, omtala som kanaliseringspolitikken. For å bidra til lønnsam produksjon og inntektsutjamning og aktivt landbruk i alle deler av landet er fleire av dei økonomisk viktige tilskotsordningane differensiert geografisk, etter bruksstørrelse, eller begge deler. Differensieringa er gjort med grunnlag i eigenskapar ved jordbruket sjølv og i næringsmiddelindustrien. Soneinndelinga i dei geografisk differensierte ordningane er difor annleis enn dei som ofte leggst til grunn i distrikts- og regionalpolitikken generelt. Landet er delt inn i sju sonar. Der sone ein, er dei beste kornområda i landet, mens sone sju er dei mest marginale områda i Nord-Noreg. For å betre kunne stimulere til bruk av lokale ressursar innan landbruket på Vestlandet burde det ha vore ein eigen tilskotssone som strekkjer seg frå

³ NIBIO rapport Vol.:2, Nr.:94, 2016 «Tilpassing til eit endra klima - Aktuelle tiltak i landbruket på Vestlandet»

⁴ Økt rekruttering til landbruket. Mangfold og muligheter for framtiden. Rapport fra en arbeidsgruppe avgitt 27.januar 2016.

Romsdalsfjorden i nord til Boknafjorden i sør. Dette området er prega av små og mellomstore bruk som treng eit løft. Utfordringane og mulegheitene varierer sterkt frå stad til stad og frå produksjon til produksjon. Ulik størrelse på driftseiningane, ulike grader av driftsvanskar, små og oppdelte areal, varierende brattleik, temperatur og lengde på vekstsesongen og avstand til mottaksanlegg bidrar til variasjon i inntektsmoglegheitene. Produktiviteten per areal må aukast. Vedlikehald av areal i form av drenering og areal pleie vil bidra til dette.

Mjølke er det viktigaste husdyrproduktet i Hordaland. Det er mjølkeproduksjon i 30 av 33 kommunar i Hordaland, men 54% vert produsert i dei fire store mjølkekommunane Voss, Kvinnherad, Etne og Kvam. Mjølkekvoten for Hordaland i 2017 var omtrent 83 millionar liter. Omtrent 73 millionar liter blei levert i 2017. Hordaland har potensiale til å betre oppfylle mjølkekvota. Hordaland har små brukseiningar samanlikna med andre fylke og kan ikkje ta ut stordriftsfordelar. Det må leggast til rette for at ein kan overleve som mjølkeprodusent også i mindre målestokk.

St.meld. nr. 12 (2002-2003) 'Dyrehold og dyrevelferd' blei vedteke av stortinget i 2003. Eit av tiltaka i stortingsmeldinga er «Løsdrift for alt storfe innen 20 år, forbud mot bygging av båsfjøs fra 2004.» Lausdriftskravet gjeld all drift knytt til storfe. Lausdriftskravet er utsatt frå 2024 til 2034. Presset er like stort som det var, sjølv om det er gitt eit ekstra tiår. Det henta mjølke frå 551 føretak i Hordaland. Av desse er 132 lausdrift, 384 båsfjøs og 35 har ikkje oppgitt driftsform. Som døme er det i Lindås kommune 27 mjølkeprodusentar, 19 av desse er båsfjøs. I Radøy kommune er der 26 mjølkeprodusentar, 6 av desse er lausdriftsfjøs. Skal heile mjølkeproduksjonen vidareførast i lausdriftsfjøs, må det byggast kapasitet for nærare 50 mill liter mjølke. Det blir nær 310 nye fjøs med dagens gjennomsnittskvota på 150.000 liter. I fylgje Innovasjon Norge vil det krevje minst 650 mill kr. I 2016 finansierte Innovasjon Norge omlegging frå båsfjøs til lausdrift på 17 mjølkebruk i Hordaland. Dette tilsvarar 5,6 millionar liter mjølke.

Innovasjon Norge gjer berre lån og tilskot til lønsame prosjekt. Tilskott til nybygg krev ofte produksjonsauke. Med produksjonsauke fylgjer ofte omliggande kostnader, tilstrekkeleg spreingsareal, meir transport, auka import av fôr, vanskar med å oppfylle beite/luftekrav, kamp om dei beste areala. Dette kan igjen føre til at bonden ventar med nybygg, noko som i fleire høve gjer at gardar vert lagt ned. Våre driftstilhøve med krevjande topografi, avgrensa jordveg og utfordrande klima, gjer at mange bruk ikkje har høve til å auke produksjonen dersom dei skal drive i samsvar med ressursgrunnlaget. For å sikre at og dei små og mellomstore produsentane blir med vidare må offentlege midlar sjåast i samanheng og tilstrekkeleg med investeringsmidlar må stillast til disposisjon.

Jordbruk er ei stadbunden næring. Hordaland har mange små gardar og har ikkje dei naturgjevne føresetnadane til å rasjonalisere til færre og større einingar. Hordaland har store unyttta beiteressursar som kan utnyttast betre. Det er naudsynt at landbrukspolitikken i Norge blir meir differensiert slik at fylke som til dømes Hordaland får meir uttelling for sine naturgjevne ressursar som beiteressursane utmarka er eit døme på. Dette vil gagne matproduksjonen både i eit lokalt, men også globalt perspektiv. I tillegg vil det få ein positiv effekt i høve til å oppretthalde jordbrukets kulturlandskap som grunnlag for ei attraktiv reiselivsnæring.

Frukt

Hordaland er det største fruktfylket i landet, målt i areal og avling. Regionen har lange tradisjonar for fruktdyrking. Klimaet og naturgrunnlaget i Hardanger er godt eigna til fruktdyrking. Epleproduksjon er viktigast, etterfølgt av morellar, plommer og pærer. Plomme og morellar er viktige, men sårbare produksjonar. Sjølv om dyrka fruktareal har gått ned har effektivten auka slik at dei totale avlingane er stabile. Hordaland er en sterk region på frukt og bær, med eit godt fagmiljø og moderne fruktlager. Det bør satsast ytterligare på å legge til rette for innovasjonar, kunnskap, forskning og kompetanse for å auke fruktproduksjon. Det er og trong for ein nasjonal modell for gartnarutdanning for vaksne.

Det er gjort omfattande investeringar i næringa i form av utskifting av trær og oppgradering av drifta. Frukt frå Hardanger er ei etterspurd merkevare, som er med å løfte fram all norskprodusert frukt. Norsk frukt er kjend for god kvalitet og god smak. Det er i dag større etterspørsel enn tilbod på norsk frukt, derfor må det satsast enda meir på fruktdyrking i Hordaland. Meir merksemd på lokal/tradisjonsrik mat gjer og at etterspurnaden etter til dømes lokalprodusert juice og sider er aukande. Salet av norsk sider på Vinmonopolet har auka med 75 prosent det siste året. Hovuddelen av denne sideren kjem frå Hardanger. Sider frå Hardanger har «Beskytta geografisk betegnelse» og er einaste regionen som produser sider etter spesifikke reglar. Samla gjer dette utslag i auka optimisme og rekruttering til næringa.

Det trengs meir økologisk konsumfrukt og -bær i Norge, for å unngå at økologisk importfrukt og -bær fyller alle hyllene i framtida (i norsk sesong). Generell økologisering av drift er positivt. Her er det trong for tydelege signal frå staten om at det er ynskeleg at det vert satsa på å dyrke økologisk frukt- og bær i Norge. Ny giv i fruktnæringa gjer behov for auke i investeringsmidlar. I Hardanger som er den største fruktregionen i Hordaland reknar dei at det er trong for fornying av 5 % areal per år (393 da) for å halde og auke produksjonen av frukt. Dette gjeld produksjonane eple, plommer, morellar og pærer. Norsk fruktrådgiving i Hardanger har estimert kostnaden til å vere omtrent 30 millionar per år. Dette syner trong for auke i investeringsmidlar.

Sauenæring

Over 70% av jordbruksbedriftene i Hordaland har sauehald. Ikkje i nokon andre fylker er det ein så stor del av jordbruksbedriftene som har sauer. Ein har teke i bruk ny teknologi for å gjere sauehaldet meir rasjonelt. Dette har gjort sauehald meir tilpassa ei verkelegheit med deltidsbønder. Samstundes er sauenæringa den næringa som best nyttar fjellbeiter og dei lokale beiteressursane, og i tillegg er ein viktig landskapspleiar. Hordaland har store fjellområder og den føremonen at tap av dyr til rovdyr på beite er små. Organisert beitebruk er ein føresetnad for å lukkast med å utvikle sauenæringa. E-bjølla gjer det lett for bonden å finne dyr som er sjuke eller sit fast. Investeringsmidlar og eit godt utbygd mobilnettverk i fjellet er ein viktig faktor for å at fleire kan nytte e-bjøller.

Produkt av sau og lam er i alt for liten grad tilgjengeleg for forbrukarar. Her må det gjerast ein sterkare innsats for å sørge for at kjøttprodukt frå sau og lam er ettertrakta er tilgjengeleg for forbrukar i butikkane i heile året.

Den norske ulla på vei inn igjen i den norske marknaden. Det bør derfor leggast til rette for auka bruk av norsk ull. Ull er ei spennande resurs både for tradisjonell bruk og som ressurs for nye innovasjonar.

Utnytte potensialet innan bygdenæring Landbruket –leverandør av mat og fellesgodar

Det er ein veksande marknad for produkt med unike kvalitetar. Det bør leggast til rette for at å utnytte desse moglegheitene innanfor matproduksjon og reiseliv. Kunnskap, kvalitet og samarbeid er viktig for å lukkast med utvikling innan bygdenæringane. Volum produksjon er viktig, men det er også viktig å legge til rette for lokale matentreprenørar som ønsker å vidareforedle eigne råvarer. Norske forbrukarar ynskjer fleire lokale matprodukt. Turister etterspør lokale smakar når dei er på reise. Det er viktig at det leggast til rette for godt samarbeid mellom bønder, lokale matentreprenørar og reiselivet

Hordaland har eit kulturlandskap med internasjonalt unike kvalitetar, men utviklinga mot færre og større bruk gjer at mykje tungdrive areal går ut av bruk og eit levande landskap og eit småskala landbruk er viktig for anna næringsutvikling. Landbruket sjølv kan levere fleire og betre tenester og produkt saman med reiselivsnæringa, men ansvaret for kulissane kan ikkje leggast på stadig færre aktive bønder. Det betyr at bonden må få betre betalt for å sleppe sauane sine på utmarksbeite for å pleie kulturlandskapet. Eir levande kulturlandskap er eit produkt frå landbruket på line med mjølk og kjøt.

Landbruket er grunnlag for næringsmiddelindustrien og anna næring. Samarbeidet mellom blå og grøn sektor kan bidra positivt til det grønne skiftet og til nye innovasjonar gitt gode vilkår knytt til FoU. I Hordaland er Matarena A/S etablert med eigarar både frå blå og grøn sektor.

Oste-VM skal arrangerast i Bergen i 2018 og vil bli ein god anledning for lokale osteproducentar i heile landet til å vise seg fram. Bergen matfestival er ein viktig arena for lokal matproducentar for å selge, treffe kundar og lære. Det er viktig at det fortsatt blir gitt støtte til matfestivalar rundt omkring i landet.

'Inn på tunet' er tilrettelagte og kvalitetssikra velferdstenester på gardsbruk. Dei viktigaste brukarane av 'Inn på tunet' tenester er, barn og unge, menneske med rusproblem, funksjonshemma og eldre. Aktiviteten innanfor 'Inn på tunet' skal gi mestring, utvikling og trivsel. Tenestene er knytt til garden, livet og arbeidet der. Det er per i dag 41 godkjende 'Inn på tunet' tilbydarar i Hordaland. Per i dag er det ei utfordring å få langvarige avtaler med kommunar og det offentlige.

Nyinvestering i landbruket i Hordaland

Store delar av driftsapparatet innan det norske landbruket har behov for fornying. Etterspurnaden etter tilskot og lån frå Innovasjon Noreg til landbruket har vore stor dei siste åra. Det er viktig å legge til rette for alle dei bøndene som ynskjer å investere. Offentleg medfinansiering er utslagsgivande når alternativa er investering eller nedlegging. Tiltak som reduserer kapitalkostnadane er heilt avgjerande for

landbruksnæringa si framtid. Utvikling og nyinvestering er naudsynt når ein ny generasjon bønder tek over. Unge bønder bør få høgare støttesats.

Grunna endra klima trengst det investeringar i større gjødsellager på mange gardar. Våtare klima gjer at ein ikkje kan spreie husdyrgjødsel når det høver best og ein treng derfor større lagringskapasitet. Frukstektoren har behov for nye investeringar til infrastruktur, klimatilpassing og nye tre.

Laudriftskravet som trer i kraft i 2034 krev ei auke i investeringstakten for dei mange som nå driv båsfrøs.

I Hordaland samlast partnerskapen beståande av Innovasjon Norge, Hordaland Bondelag, Hordaland Bonde og småbrukarlag, Fylkesmanen si landbruks avdeling og Hordaland fylkeskommune kvar haust for prioriteringar knytt til fordeling av IBU og UTM midlar. Fordelinga av midlane får ein regional forankring som møter behova i regionen. Det er viktig at moglegheita for regional medverking held fram.

Vestlandsskogen – ein varig ressurs

Som følge av den omfattande skogplantinga på 50-talet og utover står det no store volum skog hausteklart i Hordaland. Fylket har mange skogeigedomar (landbrukseigedom med minst 25 dekar produktivt skogareal) i landsmålestokk, Hordaland er på fjerde plass etter dei store skogfylka. Omtrent 60% av skogeigedomane i fylket driv med både jord og skog. Sjølv om skogeigedomane i fylket er blant dei minste i landet, vekst det produktive skogarealet i Hordaland meir enn i dei fleste andre fylka.

Skogavverkinga har òg hatt ein monaleg vekst dei 10 siste åra. Det bør leggjast til rette for auka berekraftig avverking og uttak av biomasse frå skog. Dette krev ein god infrastruktur, både med omsyn til eit tenleg vegnett og til utskipingsplassar for tømmer.

Samtidig som ein tek ut den mogne skogen må det sørgjast for nyplanting. Det må plantast lønsamt, miljøvenleg og klimavenleg. Dagens vestlandsskogbruk er basert på volumproduksjon av gran. Det kan bli auka verdiskaping i skogbruket om fleire treslag og anna sortiment blir vurdert. Det er viktig å legge til rette for innovasjon og konkurransekraft i heile verdikjeda for tre. Kystskogbruket har mål om 4-dobling av verdi innan 2045.

Skogen og biomasse frå skogen har ei sentral rolle i bioøkonomien og det grønne skiftet. Veldig mykje av det som i dag produserast av olje vil kunne produserast av biomasse frå skogen, men ein treng meir forskning for å sikre økonomiske produksjonar og god produktutvikling.